

ROBIN SHARMA

Για μια υπέροχη ζωή

ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΖΩΗΣ
ΓΙΑ ΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΙ ΔΙΑΡΚΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΓΑΛΗΝΗ

διόπτρα

Αφιερώνω αυτό το βιβλίο, με βαθύ σεβασμό
και μεγάλη αγάπη, στους γονείς μου.
Δεν μου χαρίσατε μόνο το δώρο της ζωής,
αλλά και ένα άσβεστο πάθος για να τη ζήσω στο έπακρο.
Γι' αυτό σας είμαι πραγματικά ευγνώμων.

Για τους Ονειροβάτες ανάμεσά μας
- τις γενναίες ψυχές που είναι πρόθυμες
να αγνοήσουν τις μικροσκοπικές φωνές των επικριτών τους
και να κυνηγήσουν με πάθος τα υψηλά ιδανικά τους.
Εσείς είστε οι Μεγάλοι.

«Η ζωή είναι μια περιπέτεια, και όσο πιο σύντομα το συνειδητοποιήσουμε τόσο γρηγορότερα θα μπορέσουμε να την αντιληφθούμε ως μια μορφή τέχνης».

Μάγια Αγγέλου

«Παλιότερα πίστευα ότι μια μέρα θα κατάφερνα να εξισορροπήσω τις τάσεις που έχω προς διαφορετικές κατευθύνσεις, τις εντάσεις ανάμεσα στα διαφορετικά άτομα που είμαι. Τώρα συνειδητοποιώ ότι αυτός είμαι. Νιώθω ότι πλησιάζω πιο κοντά στο τραγούδι της καρδιάς μου. Δεν αναζητούσα τη θεία χάρη, αλλά, ευτυχώς, με αναζητούσε εκείνη».

Μπόννο, τραγουδιστής των U2,
απόσπασμα από το περιοδικό *Rolling Stone*

«Η ζωή μας αρχίζει να τελειώνει τη μέρα που θα σιωπήσουμε για πράγματα σημαντικά».

Μάρτιν Λούθερ Κινγκ

Δεν Είμαι Γκουρού

Πολλές φορές, τα ΜΜΕ με αποκαλούν γκουρού της ηγεσίας (ή της αυτοβοήθειας). Δεν είμαι γκουρού. Είμαι ένα συνηθισμένο άτομο το οποίο έτυχε να μάθει ιδέες και εργαλεία που έχουν βοηθήσει πολλούς ανθρώπους να αποκτήσουν τη ζωή των ονείρων τους και πολλές εταιρείες να φτάσουν στην κορυφή του κόσμου.

Όμως πρέπει να ξεκαθαρίσω κάτι: δεν είμαι διαφορετικός από εσάς. Έχω κι εγώ τις δυσκολίες, τις απογοητεύσεις και τους φόβους μου – μαζί με τις ελπίδες, τους στόχους και τα όνειρά μου. Πέρασα καλές περιόδους στη ζωή μου, αλλά και μερικές ιδιαίτερα επίπονες. Έχω κάνει μερικές εξαιρετικές επιλογές και μερικά αδιανόητα λάθη. Είμαι κι εγώ άνθρωπος – ένα ατελές έργο υπό συνεχή εξέλιξη. Αν έχω ιδέες που βρίσκετε διορατικές, αυτό οφείλεται απλώς στο ότι έχω αφιερώσει τον χρόνο μου εστιάζοντας στη γνώση που πρόκειται να μοιραστώ μαζί σας. Σκέφτομαι συνεχώς πρακτικούς τρόπους για να σας βοηθήσω να παίξετε τον σπουδαιότερο ρόλο σας και να γίνετε σπουδαίοι. Αναζητώ τρόπους για να βοηθήσω διάφορες επιχειρήσεις να φτάσουν στην κορυφή. Όταν κάποιος κάνει κάτι για πολύ καιρό, αποκτά τελικά διορατικότητα και αντίληψη. Και τότε τον αποκαλούν γκουρού.

Ενώ υπέγραφα βιβλία σε ένα βιβλιοπωλείο στην Μπανγκαλόρ της Ινδίας, ένας άντρας με άκουσε να λέω ότι «δεν είμαι γκουρού». Με πλησίασε και μου είπε: «Γιατί δεν σας αρέσει να σας αποκαλούν γκουρού; Στα σανσκριτικά, “γκου” σημαίνει “σκοτάδι” και “ρου” σημαίνει “διαλύω”. Έτσι, η λέξη “γκουρού” σημαίνει “αυτός που διαλύει το σκοτάδι και φέρνει περισσότερη κατανόηση και φως”». Καλή παρατήρηση. Με έβαλε σε σκέψεις.

Πιστεύω ότι ο λόγος που δεν αισθάνομαι τόσο άνετα με τον όρο είναι ότι αν θεωρείτε πως είμαι διαφορετικός από εσάς, τότε ίσως σκεφτείτε: *Δεν μπορώ να κάνω αυτά που λέει ο Ρόμπιν γιατί αυτός έχει χαρίσματα και ικανότητες που εγώ δεν έχω. Όλα όσα λέει είναι εύκολα από τη δική του σκοπιά γιατί είναι γκουρού. Όχι. Λυπάμαι που σας απογοητεύω. Είμαι ένας φυσιολογικός άνθρωπος που δουλεύει σκληρά για να αξιοποιήσει όσο καλύτερα μπορεί τον χρόνο του, που προσπαθεί να είναι καλός πατέρας για τα δύο υπέροχα παιδιά του και που ελπίζει ότι, με κάποιον τρόπο, κάνει τη διαφορά στη ζωή των άλλων. Μην ψάχνετε για γκουρού. Ωστόσο μου άρεσε η παρατήρηση ότι γκουρού είναι εκείνος που «διαλύει το σκοτάδι». Θέλω να μάθω περισσότερα γι' αυτό. Ίσως μπορεί να με βοηθήσει κάποιος γκουρού.*

Ο Χάρβεϊ Καϊτέλ και οι Ευκαιρίες Ζωής

Μπορεί να μην τα καταφέρνω πάντα (σας είπα, δεν είμαι γκουρού), αλλά να ξέρετε ότι προσπαθώ σκληρά να κάνω πράξη τα όσα λέω. Παρ' όλα αυτά, είμαι κι εγώ άνθρωπος, και αυτό σημαίνει ότι μερικές φορές αποτυγχάνω (κανείς δεν είναι τέλειος). Να τι εννοώ:

Συνήθως ενθαρρύνω τους αναγνώστες των βιβλίων μου και τους συμμετέχοντες στα εργαστήρια που οργανώνω -για την προσωπική και εταιρική ηγεσία- να «αντιμετωπίσουν τους φόβους τους» και να εκμεταλλευτούν αυτά τα μικρά «παράθυρα της τύχης» (ευκαιρίες) όταν παρουσιάζονται. Προκαλώ τους πελάτες μου να ονειρευτούν, να διαπρέψουν και να τολμήσουν, γιατί για εμένα ευδαιμονία στη ζωή σημαίνει να προσπαθεί κανείς να φτάσει όσο το δυνατόν ψηλότερα και να γίνει όσο το δυνατόν καλύτερος. Και προσωπικά θεωρώ ότι ένας άνθρωπος που το επιδιώκει αυτό σημειώνει τις περισσότερες επιτυχίες. Τις περισσότερες φορές διατείνομαι ότι πρέπει να επισκέπτεστε τα μέρη που σας τρομάζουν και να τολμάτε πράγματα που σας κάνουν να νιώθετε άβολα. Όμως, πρόσφατα, εγώ δεν το έκανα. Λυπάμαι.

Ήμουν στο λόμπι του ξενοδοχείου «Four Seasons» στο κέντρο του Τορόντο κι ετοιμαζόμουν για έναν λόγο που θα έβγαζα για την εταιρεία Advanced Medical Optics, μια πολύ επιτυχημένη επιχείρηση που συμμετέχει εδώ και χρόνια στα προγράμματα ηγεσίας μας. Κάποια στιγμή ανασήκωσα το βλέμμα και ποιον είδα; Τον Χάρβεϊ Καϊτέλ. Ναι, ο Χάρβεϊ Καϊτέλ από την ταινία «Reservoir Dogs». Και τι κάνει ο συγγραφέας του βιβλίου *Ο μοναχός που πούλησε τη Ferrari του*; Δειλιάζει.

Δεν ξέρω γιατί δεν σηκώθηκα να πάω να τον γνωρίσω. Το είχα κάνει με τον θρύλο του μπίιζμπολ Πιτ Ρόουζ στο αεροδρόμιο του Σικάγο (τελικά καθίσαμε σε διπλανές θέσεις στην πτήση μέχρι το Φοίνιξ). Το έκανα με τον Χένρι Κράβις, έναν από τους κορυφαίους επενδυτές του κόσμου, στο λόμπι ενός ξενοδοχείου στη Ρώμη (ήμουν με τα παιδιά μου, και ο Κόλμπι, ο εντεκάχρονος τότε γιος μου, το θεώρησε πολύ κουλ). Το έκανα με τον γερουσιαστή Έντουαρντ Κένεντι, όταν τον είδα στη Βοστόνη. Το έκανα ακόμη και με τον βιρτουόζο της κιθάρας Έντι βαν Άλεν όταν ήμουν παιδί στο Χάλιφαξ της Νέας Σκοτίας. Όμως έχασα την ευκαιρία να γνωρίσω τον Χάρβεϊ Καϊτέλ.

Κάθε μέρα στη ζωή σας θα παρουσιάζονται μικρά παράθυρα ευκαιρίας. Τελικά, το πεπρωμένο σας θα οριστεί από το πώς αντιδράτε σε αυτές τις ευκαιρίες. Δειλιάστε, και η ζωή σας θα είναι πεζή. Κυνηγήστε τες, παρά τον φόβο που νιώθετε, και η ζωή σας θα γίνει σπουδαία. Η ζωή είναι πολύ μικρή για να παίξετε συντηρητικά. Ακόμη και με τα παιδιά σας, το παράθυρο που έχετε για να τα βοηθήσετε να εξελιχθούν, να αναπτύξουν στο έπακρο τις δυνατότητές τους και να τους δείξετε τι σημαίνει ολοκληρωτική αγάπη είναι πολύ μικρό. Κι όταν το παράθυρο κλείσει, δύσκολα ξανανοίγει.

Αν ξαναδώ τον Χάρβεϊ Καϊτέλ, σας υπόσχομαι ότι θα τρέξω προς το μέρος του. Μπορεί να με περάσει για φανατικό θαυμαστή του που τον καταδιώκει, μέχρι που θα αρχίσουμε να συζητάμε. Και τότε θα ανακαλύψει την αλήθεια: είμαι απλώς κάποιος που αρπάζει τα δώρα και τις ευκαιρίες που του φέρνει η ζωή.

Η Επιτυχία Είναι ο Συντομότερος Δρόμος προς την Αποτυχία

Ο Ρίτσαρντ Κάριον, CEO της μεγαλύτερης τράπεζας του Πόρτο Ρίκο, μου είπε κάποτε κάτι που δεν θα ξεχάσω: «Ρόμπιν, η επιτυχία είναι ο συντομότερος δρόμος προς την αποτυχία». Βαθυστόχαστη σκέψη. Τόσο εσείς όσο και η επιχείρησή σας είστε πιο ευάλωτοι όταν βρίσκεστε στην κορυφή της επιτυχίας. Η επιτυχία δημιουργεί εφησυχασμό, αναποτελεσματικότητα και, το χειρότερο απ' όλα, αλαζονεία. Όταν ένα άτομο ή μια επιχείρηση επιτυγχάνουν πραγματικά, συχνά κυριεύονται από ναρκισσισμό. Σταματούν να καινοτομούν, να δουλεύουν σκληρά, να ρισκάρουν και επαναπαύονται στις δάφνες τους. Υιοθετούν αμυντική στάση και αναλώνουν όλη τους την ενέργεια προσπαθώντας να προστατέψουν την επιτυχία τους, αντί να παραμείνουν πιστοί σε όσα τους οδήγησαν στην κορυφή. Όποτε λέω κάτι τέτοιο σε μια αίθουσα γεμάτη διευθυντικά στελέχη, όλοι γνέφουν καταφατικά. Επιτρέψτε μου να σας δώσω ένα πραγματικό παράδειγμα από τη ζωή μου.

Το προηγούμενο Σαββατοκύριακο πήγα με τα παιδιά μου στο αγαπημένο μας ιταλικό εστιατόριο. Το φαγητό εκεί είναι εκπληκτικό. Έχει την καλύτερη μπρεζόλα που έχω δοκιμάσει εκτός Ιταλίας, ονειρεμένες μακαρονάδες και τους πιο καλοφτιαγμένους καφέδες, που με κάνουν να θέλω να παρατήσω τη δουλειά μου και να γίνω μαπάριστα. Αλλά η εξυπηρέτηση είναι κακή, πολύ κακή (όπως και στα περισσότερα μέρη εστίασης). Γιατί; Διότι το εστιατόριο είναι πάντα γεμάτο. Κι επειδή τα πηγαίνουν τόσο καλά, θεωρούν δεδομένες τις

ουρές που κάνουν οι πελάτες μπροστά από το μαγαζί. Ξέρετε κάτι; Αυτή είναι η αρχή του τέλους τους.

Μου αρέσει πολύ να τραβάω φωτογραφίες. Ο πατέρας μου μου έμαθε να απαθανατίζω το ταξίδι της ζωής μέσ' από αυτές. Έτσι, τις περισσότερες φορές, έχω μαζί μου μια μικρή φωτογραφική μηχανή. Ζήτησα από τον σερβιτόρο να μας τραβήξει μια φωτογραφία ενώ τρώγαμε τα μακαρόνια μας. «Δεν έχω χρόνο», απάντησε απότομα. Απίστευτο! Είχε τόση δουλειά που δεν αφιέρωσε πέντε δευτερόλεπτα για να ευχαριστήσει τον πελάτη. Ήταν πολύ απασχολημένος για να βοηθήσει. Πολύ απασχολημένος για να δείξει λίγη ανθρωπιά.

«Η επιτυχία είναι ο συντομότερος δρόμος προς την αποτυχία». Ο Ρίτσαρντ Κάριον το ξέρει. Το ίδιο και ο Ντέιβιντ Νίλιμαν, ο CEO της Jet Blue, που παρατήρησε: «Όταν αρχίζεις να βγάζεις λεφτά και τα περιθώρια κέρδους αυξάνονται, γίνεσαι τσαπατσούλης». Όμως πολλοί CEO δεν το καταλαβαίνουν. Όσο μεγαλύτερη επιτυχία σημειώνετε εσείς και η εταιρεία σας τόσο πιο ταπεινοί και αφοσιωμένοι πρέπει να είστε στους πελάτες σας· τόσο περισσότερο πρέπει να προσηλώνεστε στην αποτελεσματικότητα και τη συνεχή βελτίωση· τόσο ταχύτεροι πρέπει να είστε στις κινήσεις σας· τόσο περισσότερη αξία πρέπει να προσθέτετε. Γιατί με το που σταματήσετε να κάνετε όλα αυτά που σας έφτασαν στην κορυφή, εκείνη ακριβώς τη στιγμή ξεκινάει η πτώση.

Να Είστε Σταρ στη Δουλειά

Μόλις διάβασα ένα άρθρο του περιοδικού *Fortune* για την Google και την οικονομική της επιτυχία. Μου προκάλεσε κατακλυσμό ιδεών - έτσι είναι το διάβασμα, δεν συμφωνείτε; Με έκανε να σκεφτώ πόσο σημαντικό είναι να δίνετε τον καλύτερό σας εαυτό όταν πηγαίνετε στη δουλειά - να αξιοποιείτε όλη την ευφυΐα σας και να αποδίδετε τα μέγιστα. Πόσο σημαντικό είναι να παθιάζεστε με όσα έχετε να κάνετε, να αφοσιώνεστε απόλυτα στα σημαντικά εγχειρήματα και στις μεγαλύτερες ευκαιρίες. Να είστε σταρ σε οτιδήποτε κάνετε κάθε μέρα για τα προς το ζην.

Η δουλειά δίνει νόημα στη ζωή μας. Επηρεάζει την αυτοεκτίμηση και την αντίληψη που έχουμε για τη θέση μας στον κόσμο. Όταν είστε σπουδαίοι σε αυτό που κάνετε, δεν επωφελείται μόνο η εταιρεία στην οποία εργάζεστε, αλλά κάνετε κι ένα δώρο στον εαυτό σας. Το να είστε σπουδαίοι στη δουλειά σας προάγει τον αυτοσεβασμό και τον ενθουσιασμό σας και κάνει τη ζωή πολύ πιο ενδιαφέρουσα. Καλά πράγματα συμβαίνουν σε όσους κάνουν καλά πράγματα. Και όταν εκδηλώνετε τα σπουδαιότερα χαρίσματα και τη βαθύτερη αφοσίωση στη δουλειά σας, ουσιαστικά δημιουργείτε τις προϋποθέσεις για μια πιο πλούσια, πιο ευτυχισμένη, πιο ικανοποιητική εμπειρία ζωής.

Πώς αισθάνεστε έπειτα από μια εξαιρετικά παραγωγική μέρα; Πώς αισθάνεστε όταν έχετε δώσει τον καλύτερό σας εαυτό; Όταν διασκεδάσατε με τους συναδέλφους σας και κάνατε το κάτι παραπάνω για να ικανοποιήσετε τους πελάτες σας; Όταν βάλατε περισσότερη ψυχή σε αυτό που κάνετε για να ζήσετε; Όταν προσπαθήσατε να φτάσετε τους σπουδαιότερους στόχους σας και τα καταφέρατε;

Αισθάνεστε υπέροχα, έτσι δεν είναι; Και δεν χρειάζεται να έχετε έναν εντυπωσιακό τίτλο για να κάνετε καλή δουλειά. Αυτό μου θυμίζει τα λόγια ενός από τους ήρωές μου, του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ, που είπε: «Αν ένας άνθρωπος καλείται να είναι οδοκαθαριστής, θα πρέπει να καθαρίζει τους δρόμους όπως ζωγράφιζε ο Μιχαήλ Άγγελος, όπως συνθέτετε μουσική ο Μπετόβεν ή όπως έγραφε ποίηση ο Σαίξπηρ. Θα πρέπει να καθαρίζει τους δρόμους τόσο καλά, ώστε όλοι οι οικοδεσπότες του ουρανού και της γης να σταματούν και να λένε: “Εδώ έζησε ένας μεγάλος οδοκαθαριστής ο οποίος έκανε καλά τη δουλειά του”».

Γι’ αυτό σήμερα, στη δουλειά σας, να είστε σταρ. Βγείτε εκεί έξω λες και τούτη η μέρα είναι η σκηνή σας και παίξτε με όλη σας την ψυχή. Δώστε την ερμηνεία της ζωής σας. Καταπλήξτε το κοινό σας για να σας επευφημήσει. Γίνετε ο Μπόνο των πωλήσεων, ο Κιθ Ρίτσαρντς της λογιστικής, ο Τζίμι Χέντριξ των ανθρώπινων πόρων. Και όταν γίνετε διάσημοι και όλοι ζητούν αυτόγραφό σας, φροντίστε να μου γράψετε. Πολύ θα ήθελα να μάθω την ιστορία σας.

Οι Μέρες σας Καθορίζουν τη Ζωή σας

Πολύ σημαντική ιδέα: κάθε μέρα είναι μια μικρογραφία της ζωής σας. Ο τρόπος που ζείτε τις ώρες σας διαμορφώνει τα χρόνια σας. Ο τρόπος που ζείτε τις μέρες σας διαπλάθει τη ζωή σας. Αυτό που κάνετε σήμερα δημιουργεί ουσιαστικά το μέλλον σας. Τα λόγια σας, οι σκέψεις σας, το φαγητό που τρώτε και οι πράξεις σας καθορίζουν το πεπρωμένο σας - αυτά διαμορφώνουν ποιοι είστε και τι θα αντιπροσωπεύει η ζωή σας. Με τον καιρό, οι μικρές επιλογές έχουν τεράστιες συνέπειες. Δεν υπάρχει μέρα που να μην είναι σημαντική.

Προορισμός όλων μας είναι να γίνουμε σπουδαίοι. Καθένας μας έχει μια μοναδική δύναμη μέσα του και μπορεί να ασκήσει σημαντική επιρροή στον κόσμο γύρω του - αν, φυσικά, το επιλέξει. Αλλά προκειμένου να αυξηθεί αυτή η δύναμη που έχετε μέσα σας, πρέπει να τη χρησιμοποιείτε. Και όσο περισσότερο τη χρησιμοποιείτε τόσο ισχυρότερη γίνεται. Όσο περισσότερο την αξιοποιείτε τόσο μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση αποκτάτε. Ο Χένρι Ντέιβιντ Θόρο έγραψε: «Δεν γνωρίζω κάτι πιο ενθαρρυντικό από την αναμφισβήτητη ικανότητα του ανθρώπου να εξυψώνει τη ζωή του μέσω της συνειδητής προσπάθειας». Και ο Ντόνι Ντόιτς συμπλήρωσε πολύ εύστοχα στο βιβλίο του *Often Wrong, Never in Doubt*: «Απ' όσους έχουν αυτό που απαιτείται, ο ένας στους εκατό που φτάνει στην κορυφή είναι αυτός που λέει "γιατί όχι εγώ;" και το προσπαθεί».

Οι καλύτεροι δεν είναι πάντα και οι πιο προικισμένοι. Απλώς κάνουν μικρά βήματα κάθε μέρα, που τους οδηγούν σε μια καλύτερη ζωή. Και οι μέρες γίνονται εβδομάδες, οι εβδομάδες μήνες, και πριν το καταλάβουν γίνονται σπουδαίοι.

Πίνοντας Καφέ με τον Γκάντι

Το διάβασμα είναι μία από τις καλύτερες πρακτικές που ξέρω για να διατηρείται κανείς «σε φόρμα», στην κορυφή της απόδοσής του. Όταν διαβάζουμε ένα εξαιρετικό βιβλίο είναι σαν να συζητάμε με τον συγγραφέα. Και γινόμαστε ό,τι συζητάμε. Απλώς σκεφτείτε ότι απόψε, διαβάζοντας την αυτοβιογραφία του Μαχάτμα Γκάντι ενώ πίνετε ένα φλιτζάνι καφέ, μπορείτε να μπειτε στο μυαλό του και να μάθετε τι ήταν αυτό που τον παρακινούσε. Θέλετε αύριο να περάσετε χρόνο με τη Μαντόνα; Αγοράστε το βιβλίο της. Το ίδιο μπορείτε να κάνετε και με τον Τζακ Γουέλτς, τη Μητέρα Τερέζα, τον Μπιλ Γκέιτς, τον Σαλβαντόρ Νταλί ή τον Δαλί Λάμα. Και διαβάζοντας το βιβλίο κάποιου που σέβεστε, μέρος της ιδιοφυΐας του περνάει και σ' εσάς. Το χέρι που κλείνει ένα εξαιρετικό βιβλίο έχει αλλάξει για πάντα. Όπως είπε ο Όλιβερ Γουέντελ Χολμς: «Το μυαλό που διευρύνθηκε από μια νέα ιδέα δεν μπορεί να επιστρέψει ποτέ στις αρχικές του διαστάσεις».

Όταν μεγάλωσα, ο πατέρας μου μου είπε κάποια στιγμή: «Κάνε οικονομία στο νοίκι ή στο φαγητό, αλλά μην ανησυχείς ποτέ αν είναι να επενδύσεις σε ένα σπουδαίο βιβλίο». Αυτή η βαθυστόχαστη σκέψη με έχει συνοδεύσει σε όλη μου τη ζωή. Η φιλοσοφία του πατέρα μου ήταν ότι μια ιδέα που μπορεί να ανακαλύψει σε ένα βιβλίο ίσως είναι το μόνο που απαιτείται για να φτάσεις σε ένα εντελώς νέο επίπεδο και να αλλάξει ριζικά ο τρόπος που αντιλαμβάνεσαι τον κόσμο. Έτσι, το σπίτι μας ήταν γεμάτο βιβλία. Και τώρα προσπαθώ να αφιερώνω τουλάχιστον μία ώρα τη μέρα στο διάβασμα. Η συνήθεια και μόνο με έχει μεταμορφώσει. Σ' ευχαριστώ, μπαμπά.

Ίσως το σπουδαιότερο δώρο που θα κάνω στα παιδιά μου όταν πεθάνω θα είναι η βιβλιοθήκη μου. Περιέχει βιβλία για την ηγεσία, τις προσωπικές σχέσεις, τις επιχειρήσεις, την ευεξία, την πνευματικότητα, καθώς και βιογραφίες σπουδαίων ανθρώπων και άλλα αγαπημένα μου θέματα. Πολλά τα έχω αγοράσει στα επαγγελματικά μου ταξίδια, από βιβλιοπωλεία σε όλο τον κόσμο. Τα βιβλία αυτά έχουν διαμορφώσει τη σκέψη και την προσωπική μου φιλοσοφία. Με έκαναν αυτό που είμαι. Για εμένα, τα βιβλία είναι ανεκτίμητα.

Η παροιμία που λέει «άνθρωπος αγράμματος, ξύλο απελέκτο» ισχύει. Βρείτε χρόνο για να διαβάζετε κάτι ποιοτικό κάθε μέρα. Γεμίστε το μυαλό σας με σπουδαίες ιδέες και εκπληκτικές σκέψεις. Πλημμυρίστε την ψυχή σας με έμπνευση και ελπίδα μέσω των βιβλίων. Και να θυμάστε, αν θέλετε να γίνετε ηγέτες πρέπει να διαβάζετε. Α, και αν εσείς, όπως κι εγώ, έχετε τη συνήθεια να αγοράζετε περισσότερα βιβλία απ' όσα θα μπορούσατε ποτέ να διαβάσετε, μην ανησυχείτε - φτιάχνετε τη βιβλιοθήκη σας. Κι αυτό είναι υπέροχο.

Μπείτε στο Παιχνίδι

Αποτυγχάνω περισσότερο από τους άλλους. Αποτυγχάνω συνεχώς. Έχω αποτύχει στις επιχειρήσεις, στις σχέσεις μου, στη ζωή μου. Παλιότερα αναρωτιόμουν ποιος ήταν ο λόγος. Λυπόμουν τον εαυτό μου και υπέφερα από την τρομερή ασθένεια της χρόνιας θυματοποίησης. Όμως τώρα καταλαβαίνω. Κάθε λάθος με οδηγούσε προς μια καλύτερη ζωή. Η αποτυχία είναι το τίμημα του μεγαλείου. Η αποτυχία είναι απαραίτητο συστατικό οποιουδήποτε σημαντικού επιτεύγματος. Όπως έγραψε ο Ντέιβιντ Κέλι, γκουρού της καινοτομίας: *«Να αποτύχεις γρηγορότερα για να πετύχεις νωρίτερα»*. Δεν μπορείτε να κερδίσετε τίποτα αν δεν βγείτε από τη ζώνη ασφαλείας σας και δεν πάρετε μερικά υπολογισμένα ρίσκα. Χωρίς ρίσκο δεν υπάρχει ανταμοιβή. Και όσο περισσότερο ρισκάρετε κυνηγώντας τα όνειρά σας τόσο περισσότερες αποτυχίες θα έχετε.

Πάρα πολλοί ζουν σε αυτό που αποκαλώ «ασφαλές λιμάνι του οικείου». Τρώνε το ίδιο πρωινό εδώ και 20 χρόνια. Κάνουν την ίδια διαδρομή για τη δουλειά. Τις ίδιες συζητήσεις. Τις ίδιες σκέψεις. Δεν κατακρίνω αυτόν τον τρόπο ζωής. Αν σας κάνει ευτυχισμένους, έχει καλώς. Όμως δεν έχω γνωρίσει κανέναν που να ζει έτσι και να είναι ευτυχισμένος. Αν συνεχίσετε να κάνετε ό,τι κάνατε, θα συνεχίσετε να εισπράττετε τα ίδια αποτελέσματα. Αυτό μου το έμαθε ο πατέρας μου. Σύμφωνα με τον Αϊνστάιν, παραφροσύνη είναι να κάνεις τα ίδια πράγματα και να περιμένεις διαφορετικά αποτελέσματα. Κι όμως, οι περισσότεροι άνθρωποι ζουν ακριβώς έτσι. Η αληθινή χαρά έρχεται όταν μπαίνετε στο παιχνίδι και ρισκάρετε. Ναι, θα αποτύχετε περισσότερο. Αλλά ξέρετε κάτι; Θα αρχίσει να σας επισκέπτεται συχνότερα και η επιτυχία.

Η αποτυχία είναι απλώς μέρος της διαδικασίας που θα σας κάνει σπουδαίους. «Οι αποτυχίες είναι σημάδι μεγαλείου», είπε ο Τομ Πίτερς. Οι καλύτερες εταιρείες του πλανήτη έχουν αποτύχει περισσότερο από τις μέτριες. Οι πιο επιτυχημένοι άνθρωποι του κόσμου έχουν αποτύχει περισσότερο από τους συνηθισμένους. Προσωπικά, το μόνο που θεωρώ αποτυχία είναι το να μην προσπαθείς, να μην ονειρεύεσαι, να μην τολμάς. Το πραγματικό ρίσκο είναι μια ζωή δίχως ρίσκο. Ο Μαρκ Τουέιν είπε εύστοχα: «Σε 20 χρόνια από τώρα θα είσαι πιο απογοητευμένος για τα πράγματα που δεν έκανες παρά για τα πράγματα που έκανες».

Γι' αυτό διεκδικήστε σήμερα. Ζητήστε το καλύτερο τραπέζι στο αγαπημένο σας εστιατόριο. Ζητήστε να σας αναβαθμίσουν στην πρώτη θέση (καλή τύχη!) την επόμενη φορά που θα πετάξετε με αεροπλάνο. Ζητήστε μεγαλύτερη κατανόηση από τον συνεργάτη σας. Ζητήστε περισσότερη αγάπη από τον/την αγαπημένο/η σας στο σπίτι. Κάντε το. Σας προκαλώ. Και να θυμάστε, δεν μπορείτε να κερδίσετε το παιχνίδι αν δεν παίξετε.

Απολαύστε το Αεράκι

Πριν λίγο καιρό ήμουν στο τένις κλαμπ με τα παιδιά μου, που παίζουν πολύ καλά. Εγώ είμαι καλός στο να μαζεύω τα μπαλάκια. Τότε ένας κύριος που πρέπει να ήταν γύρω στα εβδομήντα ήρθε και μου έπιασε κουβέντα. Ενδιαφέρον άτομο. Είχε ζήσει μια πλούσια ζωή. Καθώς μιλούσαμε, έκλεισε κάποια στιγμή τα μάτια και χαμογέλασε. Τον ρώτησα τι συμβαίνει. Η απάντησή του θα μου μείνει αξέχαστη: «Α, τίποτα. Απλώς μου αρέσει πολύ το αεράκι». Φανταστικό!

Αυτή την εποχή που όλοι θέλουν, χρειάζονται και αποκτούν περισσότερα, ήταν τόσο αναζωογονητικό να ακούω κάποιον να μιλάει για τις απλές απολαύσεις της ζωής. Ας ξεκαθαρίσουμε κάτι: δεν έχω τίποτα με τα υλικά αγαθά. Σε αντίθεση με το τι πιστεύουν πολλοί, το βιβλίο μου *Ο μοναχός που πούλησε τη Ferrari του* δεν είναι ένα μανιφέστο κατά των χρημάτων και της καλής ζωής. Το βασικό μήνυμά μου ήταν απλώς «να θυμάστε τι είναι πιο σημαντικό για να ζήσετε καλά». Να οδηγείτε BMW, να φοράτε Prada, να μένετε στο «Four Seasons» και να βγάζετε άπειρα χρήματα, αν όλα αυτά σας κάνουν ευτυχισμένους. Η ζωή είναι γεμάτη υλικές απολαύσεις που αναμφίβολα κάνουν το ταξίδι πιο ευχάριστο. Δεν πρέπει να νιώθετε ενοχές που σας αρέσουν όλα αυτά. Αλλά, παρακαλώ, μην ξεχνάτε αυτούς τους απλούς αλλά πολύτιμους θησαυρούς που μπορείτε να απολαύσετε στην πορεία. Όπως το να έχετε βαθιά συναισθηματική επαφή με τους άλλους. Να αξιοποιείτε τις δυνατότητές σας μέσω μιας δουλειάς που σας ικανοποιεί. Να εξερευνάτε τον κόσμο και να βιώνετε το μεγαλείο της φύσης - όπως ένα εκπληκτικό ηλιοβασίλεμα που γεμίζει ζεστασιά την ψυχή σας και σας κάνει να χαμογελάτε ή μια πανσέληνος στον έναστρο ουρανό.

Οι απλές απολαύσεις της ζωής είναι από τις καλύτερες. Εμπλουτίστε τη ζωή σας με περισσότερες απλές απολαύσεις και η καρδιά σας θα γεμίσει ευτυχία. Και μπορείτε να αρχίσετε από το απαλό αεράκι.

Βρείτε Χρόνο για Σκέψη

Έχω την ευκαιρία να γνωρίζω ενδιαφέροντα άτομα λόγω της δουλειάς μου. Γνωρίζω παραγωγούς ταινιών, ποιητές, λαμπρούς φοιτητές, σοφούς καθηγητές και οραματιστές επιχειρηματίες. Καθεμία από αυτές τις γνωριμίες μου έμαθε κάτι που διαμόρφωσε τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνομαι τα πράγματα. Πρόσφατα δειπνήσα με έναν από τους κορυφαίους CEO της Ασίας. Τον ρώτησα, λοιπόν, ποιο ήταν το μυστικό της εξωφρενικής του επιτυχίας. Χαμογέλασε και μου είπε: «Βρίσκω χρόνο να σκέφτομαι». Κάθε πρωί περνάει τουλάχιστον 45 λεπτά με τα μάτια κλειστά, σε βαθύ στοχασμό. Δεν κάνει διαλογισμό. Δεν προσεύχεται. Σκέφτεται.

Κάποιες φορές αναλύει επιχειρηματικές προκλήσεις. Άλλες φορές σκέφτεται για νέες αγορές. Άλλες, πάλι, αναλογίζεται ποιο είναι το νόημα της ζωής του και για τι θα ήθελε να παλέψει. Συχνά, απλώς φαντάζεται νέους τρόπους για να αναπτυχθεί προσωπικά και επαγγελματικά. Κάπου κάπου περνάει 6 ή 8 ώρες καθισμένος σιωπηλά, ακίνητος, με τα μάτια κλειστά. Και σκέφτεται.

Μια καταπληκτική στρατηγική για να επιτύχετε ως ηγέτες, αλλά και γενικότερα στη ζωή, είναι να βρίσκετε χρόνο να σκέφτεστε. Πολλοί περνούν τις περισσότερες ώρες της μέρας ασχολούμενοι με τη διεκπεραίωση των πρακτικών ζητημάτων. Πρόσφατα ένας πελάτης μου μου είπε: «Ρόμπιν, μερικές φορές έχω τόσες δουλειές, που δεν προλαβαίνω να συνειδητοποιήσω όσα κάνω». Μήπως καταπιάνεται με λάθος πράγματα; Τι απογοήτευση να επενδύσετε όλο τον χρόνο, την ενέργεια και τη δύναμή σας για να φτάσετε στην κορυφή και να διαπιστώσετε -όταν πλέον το καταφέρετε- ότι

ανεβήκατε σε λάθος βουνό. Η σκέψη και ο στοχασμός διασφαλίζουν ότι βρίσκεστε στο σωστό βουνό. Ο Πίτερ Ντράκερ, γκουρού του μάνατζμεντ, το έθεσε πολύ σωστά: «Δεν υπάρχει τίποτα πιο άχρηστο από το να κάνεις αποτελεσματικά κάτι με το οποίο δεν θα έπρεπε να ασχοληθείς καθόλου».

Η σκέψη και η στρατηγική είναι το πρώτο βήμα στην πορεία σας να γίνετε σπουδαίοι. Η σαφήνεια προηγείται της επιτυχίας. Αν σκέφτεστε περισσότερο, θα έχετε καλύτερη αίσθηση των προτεραιοτήτων σας και των στόχων σας. Οι πράξεις σας θα είναι πιο ξεκάθαρες, καλοζυγισμένες και συνειδητοποιημένες. Θα παίρνετε καλύτερες αποφάσεις και θα κάνετε σοφότερες επιλογές. Αν σκέφτεστε περισσότερο, θα γίνετε πιο ενεργητικοί. Θα ξέρετε πώς να αξιοποιήσετε καλύτερα τον χρόνο σας. Και από τις σκέψεις σας θα γεννηθούν εκπληκτικές ιδέες και σπουδαία όνειρα. Αυτό ακριβώς τονίζει ο Λιούις Κάρολ στην *Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων* με τον παρακάτω διασκεδαστικό διάλογο:

«“Δεν έχει νόημα να προσπαθείς”, είπε η Αλίκη. “Κανείς δεν μπορεί να πιστέψει πράγματα αδύνατα”. “Υποθέτω ότι δεν έχεις εξασκηθεί πολύ”, είπε η Βασίλισσα. “Όταν ήμουν στην ηλικία σου, το έκανα συνέχεια, για μισή ώρα τη μέρα. Πολλές φορές, μάλιστα, πίστευα σε έξι αδύνατα πράγματα πριν πάρω καν το πρωινό μου”».

Ηγεσία Είναι να Δίνεις το Κάτι Παραπάνω

Οδηγούσα προς το γραφείο, όταν μια σκέψη με έκανε να σταματήσω στην άκρη του δρόμου. Να με, λοιπόν, εδώ –με αναμμένα τα αλάρμ-, γράφοντας αυτό που σκέφτηκα στο κινητό μου, γιατί ήθελα να είστε οι πρώτοι που θα το διαβάσετε. Είναι μια σπουδαία ιδέα: ηγεσία –και επιτυχία– είναι να δίνεις το κάτι παραπάνω.

Ηγεσία είναι όταν ένας πωλητής κάνει επιπλέον τηλεφωνήματα στο τέλος μιας εξουθενωτικής μέρας – όχι επειδή είναι εύκολο, αλλά επειδή είναι το σωστό. Ηγεσία είναι όταν ένας μάνατζερ ολοκληρώνει μια αναφορά που του εξάντλησε όλες του τις δυνάμεις κι έπειτα την ξαναδιαβάζει για να τη βελτιώσει και να την τελειοποιήσει. Ηγεσία είναι όταν μια ομάδα προσφέρει στον πελάτη την ποιότητα που του είχε υποσχεθεί και μετά καταβάλλει ακόμη μεγαλύτερη προσπάθεια για να τον καταπλήξει. Και ηγεσία είναι όταν κάποιος αντιστέκεται στην επιθυμία του να μείνει κάτω από τα ζεστά σκεπάσματα μια κρύα μέρα και βάζει τα αθλητικά του για να πάει για τρέξιμο – όχι επειδή το να τρέχει χιλιόμετρα πρωί πρωί μες στο κρύο είναι διασκεδαστικό, αλλά επειδή του κάνει καλό.

Παρακαλώ, σκεφτείτε αυτή την ιδέα. Πιστεύω ότι είναι πολύ σημαντική. Όσοι από εμάς περνούν τον περισσότερο χρόνο τους δίνοντας το κάτι παραπάνω χτίζουν εξαιρετικές καριέρες και εκπληκτικές ζωές. Ναι, οι συνηθισμένοι άνθρωποι δεν δίνουν το κάτι παραπάνω. Αλλά ποιος σας είπε ότι είστε συνηθισμένοι;

Ο Μικ Τζάγκερ και τα Σημεία Αναφοράς

Την προηγούμενη Δευτέρα το βράδυ είδα έναν άντρα 72 χρόνων να «τα δίνει όλα» επί δύο και πλέον ώρες μπροστά σε 30.000 ξέφρενους θαυμαστές του. Ναι, ο τραγουδιστής των Rolling Stones έχει αρχίσει να γερνάει. Παρ' όλα αυτά έχει ακόμα το χάρισμα, τις κινήσεις, τη ζωντάνια της νιότης.

Καθώς τον έβλεπα, σκέφτηκα έναν όρο που χρησιμοποιώ αυτόν τον καιρό στα σεμινάρια μου: «σημεία αναφοράς». Την προηγούμενη εβδομάδα άκουσα κάποιον να λέει: «Είμαι 60 χρόνων, πλησιάζω στη δύση της ζωής μου». Όχι αν έχεις ως σημείο αναφοράς τον Μικ Τζάγκερ.

Τα θετικά σημεία αναφοράς θα σας αναγκάσουν να δείτε τα πράγματα από άλλη οπτική γωνία και θα σας παρουσιάσουν νέες δυνατότητες. Πόρτες που δεν γνωρίζατε καν ότι υπάρχουν θα αρχίσουν να ανοίγουν. Ο πατέρας μου για την ακεραιότητα του χαρακτήρα. Η μητέρα μου για την καλοσύνη. Τα παιδιά μου για την αμέριστη αγάπη και την άσβεστη περιέργεια. Ο Ρίτσαρντ Μπράνσον για το πώς να ζεις στο έπακρο. Η Μαντόνα για το πώς να επανεφευρίσκεις τον εαυτό σου. Ο Πίτερ Ντράκερ για τη σημασία της διά βίου μάθησης. Ο Νέλσον Μαντέλα για το θάρρος και τον ανθρωπισμό.

Συχνά, τα σημεία αναφοράς μας δεν είναι τα κατάλληλα, κι έτσι βλέπουμε τους περιορισμούς και όχι τις ευκαιρίες σε μια κατάσταση. Αν έχετε ως σημεία αναφοράς τους κορυφαίους, θα πραγματώσετε περισσότερες από τις δυνατότητές σας και η ζωή σας θα είναι πιο εκπληκτική. Θα παίξετε πολύ καλύτερα το παιχνίδι αν επιλέξετε ως πρότυπα τους κατάλληλους ανθρώπους. Είμαστε όλοι φτιαγμένοι

από το ίδιο υλικό· από σάρκα και οστά. Αν αυτοί κατάφεραν να γίνουν σπουδαίοι, μπορείτε να το καταφέρετε κι εσείς. Απλώς για να φτάσετε στην επιτυχία πρέπει να κάνετε ό,τι έκαναν και τα πρότυπά σας.

Και ένα έχω να σας πω: στα 72 μου θα ήθελα να είμαι σαν τον Μικ, γιατί βρίσκεται ακόμα στην αρχή.

Οι Επιχειρήσεις Βασίζονται στις Ανθρώπινες Σχέσεις

Καθώς γράφω αυτό το κεφάλαιο, είμαι σε ένα αεροπλάνο στη Φρανκφούρτη. Χτες συναντήθηκα με εκδότες που διακινούν τη σειρά βιβλίων μου *Ο μοναχός που πούλησε τη Ferrari του* σε όλο τον κόσμο. Κάθε φθινόπωρο η Φρανκφούρτη ζωντανεύει, καθώς 250.000 επαγγελματίες του χώρου των εκδόσεων καταφθάνουν στην πόλη για τη μεγαλύτερη έκθεση βιβλίου παγκοσμίως. Για εμένα, σήμερα είναι η τελευταία μέρα μιας εικοσαήμερης περιοδείας, γεμάτης με ομιλίες και παρουσιάσεις, η οποία με έφερε στην Ινδία (μία από τις αγαπημένες μου χώρες), στην Κωνσταντινούπολη και τώρα σε αυτή τη γερμανική πόλη. Έμαθα πολλά τις τελευταίες τρεις εβδομάδες. Γνώρισα πολλούς υπέροχους ανθρώπους που με ευλόγησαν με την καλοσύνη τους. Συγκινήθηκα από τη ριζική μεταμόρφωση ατόμων που προσπαθούν να αποκτήσουν την ιδανική ζωή και δίνουν το παράδειγμα και στους άλλους. Αλλά το κυριότερο, αυτές οι τρεις εβδομάδες μού υπενθύμισαν ότι λίγα πράγματα είναι σημαντικότερα από τη δημιουργία σχέσεων.

Πολύ εύκολα ξεχνάμε ότι, ουσιαστικά, οι επιχειρήσεις και η ζωή βασίζονται στη δημιουργία ανθρώπινων δεσμών. Κατά την περιοδεία μου, διασκέδασα και γέλασα με αναγνώστες στις εκδηλώσεις υπογραφής των βιβλίων μου. Γευμάτισα με έναν πελάτη στον οποίο προσφέρουμε υπηρεσίες ανάπτυξης ηγεσίας. Ήπια καφέ με τους εκδότες μου. Γνώρισα άτομα της κοινότητας που έχει αναπτυχθεί γύρω από το μήνυμα των βιβλίων μου. Και είχαν κι εκείνα την ευκαιρία να με γνωρίσουν.

Σημαντική ιδέα: οι άνθρωποι θέλουν να ξέρουν ότι είστε αυθεντικοί. Ότι έχετε ευπρέπεια, καλοσύνη και ότι μπορούν να σας

εμπιστευτούν. Θέλουν να σας ζήσουν από κοντά και να σας κοιτάξουν στα μάτια για να δουν ποιοι είστε πραγματικά. Θέλουν να νιώσουν το πάθος σας γι' αυτό που αντιπροσωπεύετε. Και όταν νιώσουν ότι είστε αυθεντικοί, θα σας ανοιχτούν. Όταν δουν ότι επιθυμείτε το καλό τους, θα σας εμπιστευτούν – και θα επιθυμούν κι εκείνοι το καλό σας. Μόλις καταλάβουν ότι είστε καλοί, θα είναι κι εκείνοι καλοί μαζί σας. Και χάρη σε αυτές τις γνωριμίες και τους δεσμούς εμπιστοσύνης, η καριέρα σας (και μαζί η ζωή σας) θα εκτοξευτεί. Είναι εύκολο να ξεχάσουμε ότι οι άνθρωποι συναλλάσσονται επιχειρηματικά με άτομα που συμπαθούν και που τους κάνουν να αισθάνονται όμορφα. Όλα αυτά είναι στοιχειώδη, το ξέρω. Κι όμως, οι περισσότεροι δεν είμαστε δεξιότητες στα βασικά. Ωστόσο, η επιτυχία έρχεται όταν εφαρμόζουμε με συνέπεια κάποιες απλές, αλλά θεμελιώδεις αρχές.

Γι' αυτό σας προτείνω να βγείτε από το γραφείο σας και να συναναστραφείτε με κόσμο. Όταν είστε εξωστρεφείς, συμβαίνουν καλά πράγματα. Τίποτα δεν γίνεται αν δεν δράσετε. Ανταλλάξτε χειραψίες. Πηγαίνετε για μεσημεριανό. Δείξτε πραγματικό ενδιαφέρον. Εξαπλώστε την επαγγελματική σας φήμη και το μήνυμά σας. Θυμηθείτε ότι, πριν σας βοηθήσει κάποιος, πρέπει να αγγίξετε την καρδιά του. Και ότι, ουσιαστικά, το επιχειρείν βασίζεται στις ανθρώπινες σχέσεις.

Μαθήματα Ζωής από τον Μπομπ Σφουγγαράκη

Ο Μπομπ Σφουγγαράκης είναι ο ήρωάς μου. Κάποια μέρα, καθώς έτρωγα πρωινό με τα παιδιά μου, η Μπιάνκα, η εννιάχρονη τότε κόρη μου, ανέφερε αυτόν τον απίθανο χαρακτήρα κινουμένων σχεδίων. «Μπαμπά, ο Μπομπ Σφουγγαράκης είναι πραγματικό άτομο;» Αρχικά, η ερώτηση με έκανε να γελάσω· μετά με έβαλε σε σκέψεις. Αν ο Μπομπ Σφουγγαράκης ήταν πραγματικό άτομο, ο κόσμος μας θα ήταν καλύτερος. Σοβαρά το λέω. Να τέσσερα μαθήματα που μπορούμε να διδαχτούμε από τον Μπομπ Σφουγγαράκη για το πώς να απολαύσουμε περισσότερο τη ζωή:

- **ΝΑ ΕΙΣΤΕ ΠΑΝΤΑ ΑΙΣΙΟΔΟΞΟΙ.** Ο Μπομπ Σφουγγαράκης βλέπει πάντα τα θετικά σε μια κατάσταση. Η σκέψη σας διαμορφώνει όντως την πραγματικότητά σας. Και επειδή ο Μπομπ Σφουγγαράκης αναζητά το καλύτερο, το βρίσκει.
- **ΝΑ ΕΚΤΙΜΑΤΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ.** Ο Μπομπ Σφουγγαράκης ξέρει τι θα πει φιλία. Αγαπάει τα φιλαράκια του στον Βυθό του Μπικίνι, ακόμη και τον Καλαμάρη «που είναι πάντα στριμμένος», για να δανειστώ την έκφραση του γιου μου. Ο Μπομπ Σφουγγαράκης ξέρει ότι ο σεβασμός και το να δίνεις προτεραιότητα στους ανθρώπους είναι τα σημαντικότερα στοιχεία μιας σχέσης.
- **ΝΑ ΕΙΣΤΕ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΙ.** Ο Μπομπ Σφουγγαράκης είναι μοναδικός. Πολλοί από εμάς φοβόμαστε να είμαστε ο εαυτός μας. Έτσι, εγκαταλείπουμε τα όνειρά μας και ακολουθούμε

το κοπάδι. Τραγικό. «Στον εαυτό σου να είσαι αληθινός», έγραψε ο Σαίξπηρ. Να έχετε το θάρρος να είστε ο πραγματικός και σπουδαίος εαυτός σας. (Ο Γουόρεν Μπάφετ, πρόεδρος της Berkshire Hathaway, είπε κάποτε: «Είναι αδύνατον να υπάρξουν δύο εσείς».)

- **ΝΑ ΓΕΛΑΤΕ ΚΑΙ ΝΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΤΕ.** Δεν έχει νόημα να είστε επιτυχημένοι αλλά δυστυχισμένοι. Δεν είναι λογικό. Ναι, βάλτε στόχο σας την κορυφή. Αλλά απολαύστε και την ανάβαση. Η ζωή δεν πρέπει να είναι βάσανο, αλλά γιορτή. Γι' αυτό να διασκεδάζετε όσο περισσότερο μπορείτε καθώς κυνηγάτε -και εκπληρώνετε- τους διακαείς πόθους σας.

Πώς να Γίνετε πιο Χαρούμενοι

Να μια απλή ιδέα που έχει καταπληκτικά αποτελέσματα για τα διευθυντικά στελέχη και τους επιχειρηματίες που συμβουλεύω: αν θέλετε να είστε χαρούμενοι, κάντε περισσότερα από τα πράγματα που σας δίνουν χαρά. Ξέρω ότι ακούγεται προφανές, αλλά δεν είναι. Καθώς αφήνουμε πίσω μας τα υπέροχα παιδικά μας χρόνια, οι περισσότεροι σταματάμε να κάνουμε τα πράγματα που έκαναν την καρδιά μας να σκιρτάει. Ένας πελάτης μου CEO μου είπε πρόσφατα πως, όταν ήταν μικρός, του άρεσε να πηγαίνει μόνος του μακρινές βόλτες με το ποδήλατο. «Σταμάτησα όταν έκανα παιδιά και με έπνιξαν οι απαιτήσεις της δουλειάς. Η ζωή γέμισε με υποχρεώσεις. Όμως εκείνες οι στιγμές πάνω στο ποδήλατο ήταν από τις καλύτερες της ζωής μου». Ένας άλλος πελάτης μου, εξαιρετικά επιτυχημένος επιχειρηματίας, μου εκμυστηρεύτηκε ότι το πάθος του ήταν να παίζει ντραμς σε ροκ συγκρότημα. «Ήταν απίστευτες στιγμές. Αλλά μετά έβαλα μπρος την επιχείρησή μου και άρχισε να με κατατρώνει. Μου λείπει το να παίζω μουσική. Χανόμουν μέσα της».

Να τι πρέπει να κάνετε: φτιάξτε μια λίστα με τα 10 αγαπημένα σας πράγματα, 10 δραστηριότητες που γεμίζουν την καρδιά σας ευτυχία και σας θυμίζουν πόσο όμορφη είναι η ζωή. Έπειτα, για τις επόμενες 10 εβδομάδες, συμπεριλάβετε μία από αυτές στο εβδομαδιαίο σας πρόγραμμα. Ενδυναμωτική σκέψη: τα πράγματα που προγραμματίζετε είναι τα πράγματα που κάνετε. Μέχρι να προγραμματίσετε κάτι, είναι απλώς μια ιδέα. Και οι εκπληκτικοί άνθρωποι δεν δημιουργούν τις θαυμάσιες ζωές τους με τις ιδέες. Αντίθετα, γίνονται σπουδαίοι επειδή ενεργούν και εκτελούν σχεδόν άψογα τα καθήκοντά τους.

Αυτό το πρόγραμμα των 10 εβδομάδων είναι εξαιρετικά αποτελεσματικό. Όταν ξαναρχίζετε να κάνετε πράγματα που σας φτιάχνουν τη διάθεση και σας δημιουργούν ευφορία, επανασυνδέεστε με τη χαρά που είχατε χάσει. Και ένας από τους σκοπούς της ζωής είναι να είστε χαρούμενοι. Πολύ χαρούμενοι.

Σκληρή Δουλειά και Εύνοια της Τύχης

Η έκφραση «όσο πιο σκληρά δουλεύω τόσο πιο τυχερός γίνομαι» ισχύει απόλυτα. Η ζωή βοηθάει όσους βοηθούν τον εαυτό τους. Είναι κάτι που έμαθα από προσωπική εμπειρία. Δεν είμαι από αυτούς τους New Age τύπους που πιστεύουν ότι «όλα είναι γραφτά» και ότι η ζωή μας ακολουθεί το σενάριο που έγραψε κάποιο αόρατο χέρι. Αυτή η ρήση απηχεί τη νοοτροπία του θύματος και τον φόβο. Τον φόβο για την αποτυχία. Επίσης, στερείται κάθε αίσθησης προσωπικής ευθύνης και συνήθως τη χρησιμοποιούν όσοι φοβούνται υπερβολικά να παίξουν το παιχνίδι της ζωής. Αναμφίβολα πιστεύω ότι υπάρχει μια δύναμη στη φύση που ενεργεί όταν δεν το περιμένουμε καθόλου (αλλά το χρειαζόμαστε πολύ). Ωστόσο πιστεύω επίσης ακράδαντα ότι η ελευθερία βούλησης και η δυνατότητα επιλογής μάς δόθηκαν για έναν λόγο: για να τις ασκούμε. Πιστεύω πως ό,τι δίνουμε στη ζωή, αυτό εισπράττουμε. Πιστεύω ότι καλά πράγματα συμβαίνουν σε όσους είναι διατεθειμένοι να προσπαθήσουν, έχοντας πειθαρχία και κάνοντας τις θυσίες που απαιτούνται για να γίνουν σπουδαίοι στην επαγγελματική και προσωπική τους ζωή. Επιπλέον, έχω διαπιστώσει ότι όλες οι πράξεις μας έχουν συνέπειες και όσο περισσότερα καλά πράγματα κάνουμε -μέσω της σκληρής δουλειάς- τόσο περισσότερη επιτυχία εισπράττουμε. Η ζωή ευνοεί τους αφοσιωμένους.

Όλοι οι υπερεπιτυχημένοι άνθρωποι τους οποίους συμβουλεύω σε θέματα ηγεσίας έφτασαν εκεί όπου βρίσκονται δουλεύοντας περισσότερο από τους άλλους. Ενώ οι άλλοι ήταν σίτι και έβλεπαν τηλεόραση ή κοιμούνταν, οι ξεχωριστοί αυτοί άνθρωποι - που έχουν αφήσει το στίγμα τους στον κόσμο κι έχουν προσθέσει σε

αυτόν τεράστια αξία- σηκώνονταν νωρίς, αφιέρωναν τις απαραίτητες ώρες για να πετύχουν κι έδειχναν στη ζωή ότι ήταν προσηλωμένοι στο όνειρό τους. Φυσικά, δεν αρνούμαι τη σημασία της ισορροπίας μεταξύ ζωής και εργασίας, ούτε αρνούμαι ότι πρέπει να περνάμε χρόνο με τους αγαπημένους μας ή εστιάζοντας στον εσωτερικό μας κόσμο. Είμαι ο πρώτος που υποστηρίζει αυτές τις αξίες. Αυτό που λέω είναι ότι πίσω από κάθε εκπληκτικό επίτευγμα θα ανακαλύψετε πάντα μια εκπληκτική προσπάθεια. Είναι νόμος της φύσης και δεν έχει αλλάξει εδώ και χιλιάδες χρόνια.

Ο Ιβάν Σέιντενμπεργκ, πρόεδρος και CEO της Verizon, διηγείται την ακόλουθη ιστορία: «Το πρώτο μου αφεντικό -εκείνος ήταν επιστάτης του κτιρίου κι εγώ βοηθός του- με παρακολουθούσε να σκουπίζω πατώματα και να πλένω τοίχους σχεδόν επί έναν χρόνο πριν αναφέρει ότι μπορούσα να πάρω υποτροφία για το κολέγιο αν έπιανα δουλειά στην εταιρεία κινητής τηλεφωνίας. Όταν τον ρώτησα γιατί περίμενε τόσο καιρό να μου το πει, εκείνος απάντησε: “Ήθελα να δω αν το άξιζες”».

Ένας από τους πελάτες με τους οποίους συνεργαζόμαστε για να δημιουργήσουμε υπαλλήλους πρωτοπόρους στον τομέα τους, είναι η Time Warner. Ο CEO, Ντικ Πάρσονς, σχολίασε κάποτε: «Ό,τι έσπειρες θα θερίσεις. Αυτό έλεγε η γιαγιά μου». Και πρόσθεσε: «Είναι η καλύτερη συμβουλή που πήρα ποτέ». Φυτέψτε, λοιπόν, τους σπόρους σας. Γίνετε άριστοι σε αυτό που κάνετε. Εκφράστε το πάθος σας και ανοίξτε την καρδιά σας. Και δουλέψτε σκληρά. Πολύ σκληρά. Η σκληρή δουλειά ανοίγει πόρτες και δείχνει στον κόσμο ότι θέλετε πραγματικά να γίνετε ένας από αυτούς τους σπάνιους και ξεχωριστούς ανθρώπους που αξιοποιούν όλα τους τα χαρίσματα για να πετύχουν το καλύτερο δυνατόν.

Ανακαλύψτε την Ιδιοφυΐα σας

Η ιδιοφυΐα δεν είναι αποκλειστικό προνόμιο ενός σπάνιου είδους ανθρώπων. Εγώ κι εσείς μπορούμε να διεκδικήσουμε αυτόν τον τίτλο και να εξερευνήσουμε αυτό το πεδίο - αν το επιλέξουμε. Η σημαντική ιδέα είναι ότι αν εστιάσετε σε οποιαδήποτε πτυχή ή ικανότητα, αν αφοσιωθείτε απόλυτα στην καθημερινή βελτίωση κι έχετε πάθος για την επιτυχία, μέσα σε 3 με 5 χρόνια θα λειτουργείτε σε ένα τόσο υψηλό επίπεδο ικανότητας (και αντίληψης), που οι άλλοι θα σας αποκαλούν ιδιοφυΐα. Εστίαση συν καθημερινή βελτίωση συν χρόνος ίσον ιδιοφυΐα. Κατανοήστε βαθιά αυτή την εξίσωση και η ζωή σας θα αλλάξει για πάντα.

Ο Μάικλ Τζόρνταν ήταν μια ιδιοφυΐα του μπάσκετ. Η θεαματική επιτυχία του στα γήπεδα οφειλόταν αποκλειστικά και μόνο στα φυσικά του χαρίσματα; Φυσικά και όχι. Πήρε αυτό που του έδωσε η φύση και εφάρμοσε την εξίσωση: εστίαση συν καθημερινή βελτίωση συν χρόνος ίσον ιδιοφυΐα. Δεν προσπάθησε να γίνει καλός σε πέντε διαφορετικά αθλήματα. Δεν έχασε τον στόχο από τα μάτια του. Δούλεψε σκληρά για να γίνει εκπληκτικός μπασκετμπολίστας. Και τα κατάφερε.

Στη διάρκεια της ζωής του, ο Τόμας Έντισον κατοχύρωσε 1.093 ευρεσιτεχνίες -αριθμός ασύλληπτος- και ανακάλυψε τον λαμπτήρα πυρακτώσεως και το φωνόγραφο. (Όταν ήταν μικρός, ένας δάσκαλός του τον χαρακτήρισε βραδύνου. Εκείνος, ευτυχώς, το παρέβλεψε.) Δεν προσπάθησε να γίνει σπουδαίος έμπορος, ποιητής ή μουσικός. Εστίασε στις εφευρέσεις του, βελτιωνόταν καθημερινά και άφηνε τον χρόνο να λειτουργεί υπέρ του. Κι έτσι η ιδιοφυΐα τού χτύπησε την πόρτα.

Αυτό μου θυμίζει μια ιστορία που λένε για τον Πάμπλο Πικάσο. Μια μέρα, μια γυναίκα που τον είδε στην αγορά, έβγαλε ένα χαρτί και του είπε με ενθουσιασμό: «Κύριε Πικάσο, είμαι μεγάλη θαυμάστριά σας. Μπορείτε να μου ζωγραφίσετε κάτι;» Ο Πικάσο δέχτηκε με χαρά και σχεδίασε γρήγορα κάτι στο χαρτί. Όταν της το επέστρεψε, είπε χαμογελώντας: «Ένα εκατομμύριο δολάρια, παρακαλώ». «Μα, κύριε Πικάσο», απάντησε σαστισμένη εκείνη, «σας πήρε μόλις 30 δευτερόλεπτα για να δημιουργήσετε αυτό το μικρό αριστούργημα». «Καλή μου κυρία», είπε ο Πικάσο γελώντας, «μου πήρε 30 χρόνια για να μπορώ να κάνω αυτό το αριστούργημα σε 30 δευτερόλεπτα».

Βρείτε σε τι μπορείτε να διαπρέψετε, σε τι είστε ιδιοφυΐα. Ανακαλύψτε τα χαρίσματά σας κι έπειτα δουλέψτε μανιωδώς για να τα τελειοποιήσετε. Μία από τις σημαντικότερες δεξιότητες της προσωπικής ηγεσίας είναι το να έχετε αυτογνωσία. Να ξέρετε σε τι είστε πραγματικά σπουδαίοι. Σκεφτείτε ποιες ικανότητές σας θαυμάζουν οι άλλοι. Σκεφτείτε ποιες ικανότητές σας προκύπτουν φυσικά και αβίαστα. Μπορεί να είστε πολύ καλοί στην επικοινωνία ή να είστε πολύ κοινωνικοί. Μπορεί να έχετε μια εκπληκτική ικανότητα στο να μεθοδεύετε και να εκτελείτε πράγματα. Ίσως το ιδιαίτερο ταλέντο σας να είναι η καινοτομία και η δημιουργικότητα, να βλέπετε ό,τι ακριβώς οι άλλοι, αλλά να σκέφτεστε κάτι εντελώς διαφορετικό και πρωτότυπο. Βρείτε σε τι είστε ιδιοφυΐα και καλλιεργήστε το. Εστίαση συν καθημερινή βελτίωση συν χρόνος. Ξεκινήστε σήμερα, και σε 3 με 5 χρόνια όλοι θα μιλούν για εσάς. Θα σας αποκαλούν ιδιοφυΐα. Θα λένε πόσο σπουδαίοι είστε. Και μην ανησυχείτε, θα είμαι κι εγώ ένας από αυτούς.

Να Ακούτε Δύο Φορές Περισσότερο απ' ό,τι Μιλάτε

Η μητέρα μου είναι σοφός άνθρωπος. Όταν ήμουν μικρός, μου άρεσε πολύ να μιλάω (ακόμα μου αρέσει). Στο σχολείο, τα πήγαινα καλά στα μαθήματα, αλλά ο έλεγχος ανέφερε πάντα το πάθος μου να «γυμνάζω» τις φωνητικές μου χορδές μιλώντας σχεδόν ακατάπαυστα. Μια μέρα, η μητέρα μου με έβαλε κάτω και μου είπε: «Ρόμπιν, ο Θεός σου έδωσε δύο αφτιά και ένα στόμα για να ακούς δύο φορές περισσότερο απ' ό,τι μιλάς». Καταπληκτική παρατήρηση (αν και ακόμα προσπαθώ να την εφαρμόσω).

Ένας από τους καλύτερους τρόπους που ξέρω για να δείξετε ότι εκτιμάτε κάποιον και να αναπτύξετε μαζί του έναν βαθύ συναισθηματικό δεσμό είναι να τον ακούτε με προσοχή. Όταν τον ακούτε –όχι μόνο με το μυαλό, αλλά με όλη σας την ύπαρξη– του περνάτε ένα μήνυμα: «Υπολογίζω όσα λες και είμαι αρκετά ταπεινός για να δίνω βάση στα λόγια σου». Ελάχιστοι είναι καλοί στο να ακούν. Πολλές φορές, όταν κάθομαι δίπλα σε κάποιον στο αεροπλάνο, αρχίζει να μιλάει, κι έπειτα από έξι ώρες, όταν πια είμαστε έτοιμοι να προσγειωθούμε, μιλάει ακόμα – χωρίς να με έχει ρωτήσει το όνομά μου ή από πού είμαι, τι δουλειά κάνω ή τι βιβλία έχω διαβάσει. Πράγμα που μου δείχνει όχι μόνο ότι δεν έχει αυτό που οι επιστήμονες αποκαλούν «αισθητηριακή οξύτητα» (την ικανότητα να δίνει κανείς προσοχή στις ενδείξεις του περιβάλλοντός του), αλλά και ότι μάλλον δεν τον άκουγαν πολύ όταν ήταν μικρός. Οι περισσότεροι πιστεύουν πως ακούω σημαίνει να περιμένω ωστόσο σταματήσει ο άλλος να μιλάει

για να απαντήσω. Και το λυπηρό είναι ότι ενώ ο άλλος μιλάει, αντί να τον προσέχουμε, εμείς σκεφτόμαστε τι θα απαντήσουμε.

Ο Έλιοτ Σπίτσερ, γενικός εισαγγελέας της Νέας Υόρκης, είπε κάτι που μου άρεσε πολύ: «Μη μιλάς ποτέ όταν μπορείς να γνέψεις». Αν μάθετε να ακούτε, θα γίνετε καλύτεροι επιχειρηματίες, οικογενειάρχες και άνθρωποι. Να ακούτε δύο φορές περισσότερο απ' ό,τι μιλάτε. Να γίνετε οι καλύτεροι ακροατές. Δείξτε έντονο ενδιαφέρον για όσα σας λένε οι άλλοι. Και δείτε πώς θα αντιδράσουν. Είναι βέβαιο ότι θα σας ερωτευτούν.

Οι Πελάτες σας Αγοράζουν με την Καρδιά τους

Στέκομαι στην ουρά στα «Starbucks». Από τα ηχεία ακούγεται ένα τραγούδι των Dave Matthews Band. Το άρωμα του καφέ πλημμυρίζει τον αέρα. Οι μηχανές του εσπρέσο δουλεύουν ασταμάτητα. Οι άνθρωποι γύρω μου διαβάζουν, χαλαρώνουν και μιλούν μεταξύ τους. Η ατμόσφαιρα είναι ωραία. Νιώθω χαρούμενος εδώ. Νιώθω σαν στο σπίτι μου. Αν είστε επιχειρηματίες, ένα από τα σημαντικότερα πράγματα που θα σας πρότεινα να σκεφτείτε προσεκτικά είναι ότι οι άνθρωποι δεν αγοράζουν τόσο με το μυαλό όσο με την καρδιά τους. Στις μέρες μας, οι επιχειρήσεις δεν ανταγωνίζονται για τα χρήματα των πελατών. Κάθε άλλο. Ο πραγματικός ανταγωνισμός έχει ως αντικείμενο τα συναισθήματά τους. Αγγίξτε την καρδιά των πελατών σας και θα ξανάρθουν. Ξυπνήστε τα συναισθήματά τους και θα γίνουν φανατικοί θαυμαστές σας. Αν δεν το συνειδητοποιήσετε αυτό, ίσως χάσετε την επιχείρησή σας.

Ναι, μπορώ να βρω καλύτερο ή φτηνότερο καφέ αλλού. Ναι, υπάρχει καφετέρια πιο κοντά στη δουλειά μου. Αλλά μου αρέσει το πώς αισθάνομαι όταν πηγαίνω στα «Starbucks». Χαλαρώνω. Χαίρομαι. Νιώθω καλά. Και όλοι μας λαχταράμε να νιώθουμε όμορφα στη διάρκεια της μέρας. Από πολλές απόψεις, οι ενήλικες δεν είναι παρά παιδιά σε σώματα μεγάλων. Στο εκπληκτικό βιβλίο του *Lovemarks: The Future Beyond Brands*, ο Κέβιν Ρόμπερτς, CEO της Saatchi and Saatchi, γράφει για το πώς τα συναισθήματα επηρεάζουν τη συμπεριφορά των καταναλωτών: «Τα 35 χρόνια που δραστηριοποιούμαι στον επιχειρηματικό κόσμο επιβεβαιώνονται πάντοτε τα συναισθήματά μου. Πιστεύω ότι αγγίζοντας τα συναισθήματα των άλλων μπορείς να πείσεις τα καλύτερα

στελέχη να δουλέψουν για εσένα, να κάνεις τους καλύτερους πελάτες να σε εμπιστευτούν και να έχεις πάντα τους καλύτερους συνεργάτες και τους πιο αφοσιωμένους καταναλωτές». Έπειτα επικαλείται τον νευρολόγο Ντόναλντ Κάλνι: «Η βασική διαφορά μεταξύ συναισθήματος και λογικής είναι ότι το συναίσθημα οδηγεί σε πράξεις, ενώ η λογική σε συμπεράσματα». Η σημαντική ιδέα εδώ είναι ότι οι άνθρωποι ενεργούν όταν ενεργοποιηθούν τα συναισθήματά τους.

Πώς νιώθετε όταν έχετε μαζί σας το iPod; Όταν ψωνίζετε στο αγαπημένο σας σουπερμάρκετ; Όταν φοράτε την αγαπημένη σας μάρκα ρούχα; Όταν πηγαίνετε στο αγαπημένο σας εστιατόριο και σας υποδέχονται λες και είστε ο ράπερ Π. Ντίντι, η Μαντόνα ή ο Μπιλ Κλίντον; Καταλαβαίνετε τι εννοώ. Οι άνθρωποι πηγαίνουν σε μέρη που τους φροντίζουν, που τους κάνουν να αισθάνονται ξεχωριστοί και που περνούν όμορφα. Οι άνθρωποι αγοράζουν με βάση τα συναισθήματά τους. Ακούγεται προφανές. Παρ' όλα αυτά, οι περισσότερες επιχειρήσεις δεν το συνειδητοποιούν.

Ιδού η τολμηρή μου δήλωση: από πολλές απόψεις, οι επιχειρήσεις έχουν να κάνουν με την αγάπη. Σκεφτείτε το. Η επιτυχία έρχεται όταν φέρεστε στους πελάτες σας με αγάπη. Η αναγνώριση έρχεται όταν κάνετε τη δουλειά σας με αγάπη. Η πρωτιά στην αγορά έρχεται όταν πουλάτε τα προϊόντα σας με αγάπη. Αν οι πελάτες σας απλώς σας συμπαθούν, τότε είναι πιθανόν να τους χάσετε αν εμφανιστεί κάποιος ανταγωνιστής που προσφέρει ένα φτηνότερο προϊόν ή μια οικονομικότερη υπηρεσία. Γιατί; Διότι δεν καταφέρατε να συνδεθείτε μαζί τους συναισθηματικά. Όταν, όμως, οι πελάτες σας σας αγαπούν –επειδή έχετε αγγίξει την καρδιά τους–, γίνεστε μέλος της εκτεταμένης οικογένειάς τους. Είστε πλέον μέλος της κοινότητάς τους. Γίνονται πιστοί. Μιλούν για εσάς στην υπόλοιπη οικογένειά τους. Και θα σας φροντίσουν αν τα πράγματα δυσκολέψουν.

Γι' αυτό θα συνεχίσω να πηγαίνω στα «Starbucks». Το αγαπάω αυτό το μέρος. Κι αν θελήσετε ποτέ να με αναζητήσετε, θα είμαι τρυπωμένος σε μια ήσυχη γωνιά και θα πίνω έναν μεγάλο καφελάτε με γάλα σόγιας, με ένα πλατύ χαμόγελο στα χείλη και την καρδιά μου γεμάτη χαρά και αγάπη.

Μάθετε να Λέτε «Όχι»

Κάθε φορά που λέτε «ναι» σε κάτι ασήμαντο, λέτε «όχι» σε κάτι σημαντικό. Όσοι λένε συνέχεια «ναι» δεν πετυχαίνουν ποτέ τίποτα σπουδαίο. Είναι πολύ σημαντικό να γίνετε καλοί στο να λέτε «όχι».

Πείτε «όχι» στον φίλο ή τη φίλη σας που θέλει να πάτε για καφέ για να κουτσομπολέψετε. Πείτε «όχι» στον συνάδελφό σας που θέλει να σας μεταφέρει τον αρνητισμό και τον κυνισμό του. Πείτε «όχι» στον συγγενή σας που γελάει με τα όνειρά σας και σας κάνει να έχετε αμφιβολίες για τον εαυτό σας. Πείτε «όχι» στις κοινωνικές υποχρεώσεις που σας καταναλώνουν χρόνο από το έργο ζωής σας.

Δεν μπορείτε να είστε τα πάντα για όλους. Οι πιο επιτυχημένοι το αντιλαμβάνονται αυτό. Να γνωρίζετε τις προτεραιότητες και τους στόχους σας. Να ξέρετε τι πρέπει να κάνετε τις επόμενες εβδομάδες, μήνες ή χρόνια για να νιώσετε ότι διαπρέψατε ως άνθρωποι. Κι ύστερα πείτε «όχι» σε όλα τα άλλα. Φυσικά, κάποιοι γύρω σας μπορεί να δυσαρεστηθούν. Αλλά προτιμάτε να ζείτε επιδιώκοντας την αποδοκιμασία των άλλων ή να ευθυγραμμιστείτε με τη δική σας αλήθεια και τα όνειρά σας;

Κάψτε τα Πλοία

Σπουδαία σκέψη: συχνά, τα μεγαλύτερα επιτεύγματα σημειώνονται όταν βρισκόμαστε κολλημένοι με την πλάτη στον τοίχο. Η πίεση μπορεί να αυξήσει την απόδοσή σας. Όταν τα πράγματα δυσκολεύουν, βγάζετε όλες τις δυνατότητες που έχετε μέσα σας. Ο πραγματικός σας εαυτός έρχεται στην επιφάνεια όταν αντιμετωπίζετε άβολες καταστάσεις και αρχίζετε να νιώθετε ότι τα πάντα κρέμονται από μια κλωστή. Οι προκλήσεις εξυπηρετούν στο να γνωρίσετε τον καλύτερο και εκπληκτικότερο εαυτό σας. Παρακαλώ, σταματήστε και σκεφτείτε για λίγο αυτή την ιδέα. Οι ευκολίες δεν σας κάνουν καλύτερους. Σας κάνουν πιο αργούς, πιο εφησυχασμένους, πιο νωχελικούς. Κανείς δεν έγινε σπουδαίος παραμένοντας στη ζώνη ασφαλείας του και περνώντας τη ζωή του χωρίς να αντιμετωπίσει καμία πρόκληση. Σίγουρα είναι ανθρώπινο να θέλουμε να ακολουθήσουμε το λιγότερο δύσκολο μονοπάτι. Και θα συμφωνήσω ότι είναι φυσιολογικό να μη θέλετε να πιέζεστε προκαλώντας τον εαυτό σας να διαπρέψει. Όμως κανείς φυσιολογικός άνθρωπος δεν έγινε ποτέ σπουδαίος. (Μαχάτμα Γκάντι, Μπιλ Γκέιτς, Όπρα Γουίνφρι, Μητέρα Τερέζα, Άλμπερτ Σβάιτσερ, Άντι Γκρόουβ, Τόμας Έντισον. Όλοι αυτοί, ευτυχώς, ακολούθησαν τον δικό τους δρόμο.)

Δεν θα ξεχάσω ποτέ την ιστορία του περιβόητου εξερευνητή Χερνάν Κορτές, που το 1519 αποβιβάστηκε στις ακτές της Βερακρούς στο Μεξικό. Ήθελε ο στρατός του να κατακτήσει την περιοχή για λογαριασμό της Ισπανίας. Αντιμετώπιζε μια δύσκολη κατάσταση: έναν επιθετικό στρατό, πολλές ασθένειες και μεγάλες ελλείψεις σε εφόδια. Καθώς προήλυναν προς την ενδοχώρα, ο Κορτές έστειλε πίσω στην ακτή έναν από τους αξιωματικούς του

με μία και μοναδική διαταγή: «Κάψε τα πλοία μας». Μου αρέσουν αυτοί οι άνθρωποι.

Με πόση ορμή θα αντιμετωπίζατε κάθε μέρα -στη δουλειά και, γενικότερα, στη ζωή- αν ξέρατε ότι δεν έχετε την επιλογή της υποχώρησης; Πόσο ψηλά θα φτάνατε, πόσο σπουδαία πράγματα θα αποτολμούσατε, πόσο σκληρά θα δουλεύατε και πόσο έντονα θα ζούσατε αν ξέρατε ότι «τα πλοία σας καίγονται», ότι δεν έχετε δυνατότητα αποτυχίας; Τα διαμάντια δημιουργούνται από τις τεράστιες πιέσεις. Και σπουδαίοι γίνονται όσοι ζουν με την πεποίθηση ότι πρέπει να κερδίσουν πάση θυσία.